

УДК 75.046-033.5(477.83)''18':[39+745:069](477-4)

Оксана ШПАК

УКРАЇНСЬКІ ІКОНИ НА СКЛІ У ЗБІРЦІ МУЗЕЮ ЕТНОГРАФІЇ ТА ХУДОЖНЬОГО ПРОМИСЛУ ІНСТИТУТУ НАРОДОЗНАВСТВА НАН УКРАЇНИ

У публікації подано загальну характеристику та іконографічний аналіз західноукраїнських ікон на склі XIX ст. з фондової збірки Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України. Наголошується на мистецькій та іконографічній цінності творів.

Ключові слова: Музей етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України, ікона на склі, іконографія.

© О. ШПАК, 2017

У фондах Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України (далі — МЕХП) зберігається понад півсотні народних ікон на склі, створених переважно невідомими західноукраїнськими та зарубіжними майстрами. Більшу частину цієї збірки складають гуцульсько-покутські хатні «образи» XIX ст. (34 пам'ятки). Ці твори виконані своєрідною технікою малярства на склі, що полягає у нанесенні зображень зі зворотного боку прозорої скляної основи і є відмінною від традиційного малярства на дошці чи на полотні. Народні ікони на склі привабливають щирістю та безпосередністю відтворення агіографічних образів, глибиною і яскравістю барв, багатотою декоративністю.

Колекція музею, і, зокрема, збірки творів давнього малярства на склі, формувалась у різний час з багатьох джерел. До неї увійшли експонати Музею Наукового товариства ім. Т. Шевченка (заснованого 1895 р.), Етнографічного музею, створеного 1940 р. на основі Музею НТШ, твори з етнографічної збірки гімназії сестер Василянок у Львові [10, с. 616]. Чотири ікони на склі передала 1939 р. у дар для Музею НТШ відома львівська художниця Ярослава Музика [10, с. 616], яка у свій час збирала колекцію народного малярства на склі й створила значний мистецький доробок цією технікою [8, с. 6]. Протягом 1950—1970-х рр. фондова збірка ікон на склі поповнювалась експонатами, які набули працівники музею під час експедицій та відряджень, зокрема у Тернопільську та Івано-Франківську області¹.

Однією з перших публікацій про ікони на склі зі збірки МЕХП стала стаття Олени Кульчицької, де стисло окреслено їх походження, проаналізовано композиційні прийоми творів, колорит, орнаментику, наведено стилістичні паралелі та дещо ширше охарактеризовано техніку виконання

¹ У музейній документації МЕХП збереглися відомості про надходження окремих ікон на склі. Зокрема, дві ікони у подвійній рамі «Пресв. Трійця-Коронування Пресв. Діви Марії; Св. Миколай» (ЕП 65278) закупили у 1958 р. для збірки музею Р.П. Гарасимчук і М.З. Козакевич у с. Колодрибка Заліщицького р-ну Тернопільської обл.; ікони «Св. Варвара» (ЕП 73901), «Покрова зі св. Катериною та св. Варварою» (ЕП 73902), «Розп'яття зі святими» (ЕП 73903) було закуплено 1972 р. у с. Чернятин Городенківського р-ну Івано-Франківської обл.; ікону «Розп'яття з Пристоячими» (ЕП 73904) — у 1972 р. у с. Торговиця Городенківського р-ну Івано-Франківської обл.

[5, с. 172—176]. Хоча ікони на склі з колекції МЕХП неодноразово привертала увагу вчених, стан їх дослідження на сьогодні здебільшого зводиться до публікацій окремих творів [1, іл. 166—170; 3, іл. 16—21; 7, с. 136—137; 9, с. 89—90] та, паралельно з цим, — короткої загальної характеристики явища або окремих його аспектів [4, с. 65—66; 11, с. 445; 14, с. 187—190]. Повнішому висвітленню ікон на склі із фондів МЕХП присвячена музеєзнавча стаття Галини Скоропадової, у якій авторка заторкнула деякі особливості іконографії, композиції і техніки виконання, зазначила кількість та інвентарні номери артефактів, вказала джерела їх надходження [10, с. 616—623]. Повноколірні репродукції 13 експонатів збірки МЕХП з відповідною каталогізацією подано в альбомі «Народна ікона на склі» (Львів, 2008) [6], завдяки чому вони стали доступними для ширшого ознайомлення та наукового вивчення.

Для об'єктивного мистецтвознавчого аналізу дуже важливою є конкретна інформація про збережені пам'ятки. Однак у більшості авторство ікон на склі з МЕХП залишається невстановленим. У записах інвентарних книг вказано походження далеко не всіх творів. Лише в окремих випадках зазначено конкретний населений пункт, де було закуплено артефакт: с. Білоберезка (ЕП 42624), с. Брустури (ЕП 42640) Косівського району, с. Чернятин (ЕП 73901, ЕП 73902, ЕП 73903) та с. Торговиця (ЕП 73904) Городенківського району, с. Стецева (ЕП 42625), с. Завалля (ЕП 42637), с. Красноставці (ЕП 42639) Снятинського району Івано-Франківської області; с. Колодрібка (ЕП 65278) Заліщицького району Тернопільської області. Близько десяти образів на склі неукраїнського походження було придбано у 1910—1911 рр. у с. Ціхе Дольне (повіт Новий Тарг (Новий Торг), Польща)², однак вони не є предметом розгляду у цій статті. Подекуди у записах інвентарних книг вказано тільки назву населеного пункту, де набуто скляну ікону, однак без уточнення адміністративного підпорядкування: с. Лопушна (ЕП 42621)³, с. Стру-

Іл. 1. Ікона на склі «Святий Юрій Змієборець, Розп'яття, Богородиця Одигірія». 1867 р. Покуття — Гуцульщина. МЕХП. ЕП 42671. Світлина А. Кіся

тин Нижній (ЕП 42638)⁴ тощо. Трапляються випадки загального означення території, де було знайдено ікону на склі, на зразок: «Повіт Косів» (ЕП 42617, ЕП 42642), «Гуцульщина» (ЕП 42641), «Покуття» (ЕП 42636). Все ж у більшості випадків походження експонатів не вказано, тому регіон, де було створено українські ікони на склі, орієнтовно визначаємо за локальними художніми особливостями творів (Покуття—Гуцульщина).

Цінність збірки скляних образів МЕХП полягає насамперед у тому, що вона досить різнобічно репрезентує іконографічний репертуар української ікони на склі і водночас — стилістику гуцульсько-покутської локальної групи. Збережені артефакти можна згрупувати у три основні іконографічні цикли — Господній, Богородичний та агіографічний.

У Господньому циклі вирізняється образ Пресвятої Трійці (Новозавітньої), поєднаний з іконографічним сюжетом Коронування Пресвятої Діви Марії (ЕП 42669). В основу цього твору малярства покладено композиційну схему, поширену у народних гравюрах XVIII—XIX ст. [15, с. 221, іл. 15 (кольор.)]. Візуальні іконографічні взірці — гравюри та літографії, що надходили на українські терени з країн Європи, були важливим чинником, який впливав на формування репертуару образів і тем гуцульсько-покутської ікони на склі. Цю правду, українські народні майстри творчо інтерпретували композиції першовзірців: спрощували складний рисунок та додава-

² ЕП 42622, ЕП 42626, ЕП 42627, ЕП 42628, ЕП 42630, ЕП 42632, ЕП 42644, ЕП 42645.

³ Існує декілька населених пунктів з такою назвою: с. Лопушна Перемишлянського р-ну Львівської обл. та с. Лопушна Вишницького р-ну Чернівецької обл. [2, с. 233].

⁴ С. Нижній Струтинь Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл. [2, с. 271].

Іл. 2. Ікона на склі «Святий Іван Хреститель та Ісус Христос — діти»; «Гріб Господній» («Плащаниця»); «Святий Миколай», «Богородиця Одигітрія». Друга пол. XIX ст. Покуття — Гуцульщина. Зі с. Завалля Снятинського р-ну Івано-Франківської обл. МЕХП. ЕП 42637. Світлина А. Кіся

Іл. 3. Ікона на склі «Богородиця Одигітрія». Друга пол. XIX ст. Покуття — Гуцульщина. МЕХП. ЕП 42610. Світлина А. Кіся

ли окремі деталі на власний розсуд, перетворювали об'ємне зображення у площинно-декоративне, творили свій колорит. У розглянутій іконі досягнуто художньої виразності за допомогою невеликої кількості локальних барв: червоно-оранжевої, блакитної, зеленої, жовтої, з додаванням позолоти.

Образ Ісуса Христа в іконах на склі зі збірки МЕХП завжди відтворений у поєднанні з образами, що належать до інших іконографічних циклів. Він виступає у композиції «Розп'яття з Пристоячими», потрактований за східнохристиянською іконографічною традицією з деякими західними впливами (ЕП 73904). Частіше образ Розп'ятого Христа зображено як основний, центральний у симетричних, горизонтально видовжених композиціях з образами святого Миколая (або Юрія Змієборця) та Богородиці Одигітрії по боках (ЕП 42657, ЕП 42659) (Іл. 1). У поодиноких випадках обабіч Розп'яття симетрично змальовано Юрія Змієборця та святу Варвару (ЕП 73903). Подібні композиції не мають іконографічних прототипів чи паралелей у європейському малярстві на склі; їх справедливо можна вважати творчим внеском українських майстрів.

В гуцульсько-покутських іконах на склі набула поширення іконографія Ісуса Христа, зображеного у дитячому віці (з «державою» в руках); у таких випадках симетрично до Нього змальовували парний образ Івана Хрестителя (як дитини з ягнятком). Така іконографія не характерна для давнього українського іконопису й, очевидно, була запозичена із західноєвропейського мистецтва через привізні друковані взірці — літографії. У згаданій музейній збірці зображення Ісуса Христа та Івана Хрестителя відтворені також у верхньому (горішньому) ярусі різносюжетної ікони (ЕП 42637).

«Гріб Господній» («Плащаниця») належить до рідкісних сюжетів українського малярства на склі XIX ст., натомість був дуже поширений у чеському та словацькому ареалі [17, обр. 61—68]. У фондах МЕХП цей образ складає середній ярус багатсюжетної ікони «Св. Іван Хреститель та Ісус Христос — діти»; «Гріб Господній» («Плащаниця»); «Св. Миколай», «Богородиця Одигітрія», де він зображений в оточенні двох ангелів (ЕП 42637) (Іл. 2). Характер композиції тяжіє не стільки до зарубіжних зразків-літографій, скільки до традиційних малювань на українських плащаницях, характерних фронтальним площинним вирішенням композиції і постатей.

Богородичний цикл представлений насамперед образом Одигітрії, що виступає як самостійна композиція. Богородиця й Ісус з «державою» у руді зо-

бражені у пишних коронах, позолочений мафорій Марії багато оздоблений квітами, на тлі намальовано чотири голівки ангелів (ЕП 42610) (Іл. 3).

Богородицю Одигітрію найчастіше відтворювали у поєднанні з іншими образами Господнього та агіографічного циклів, наприклад у вже згаданих композиціях з Розп'яттям посередині. У таких іконах по обидва боки від Розп'яття симетрично компонували образ Одигітрії та святих Юрія Змієборця або Миколая (ЕП 42657, ЕП 42659). Іконографічно однотипні композиції урізноманітнювалися завдяки щораз іншому характерові трактування образів за способами графічного опрацювання, колориту, збагаченням декоративними елементами.

В іконі на склі «Покрова Пресвятої Богородиці» (ЕП 42611) відтворено характерний для західної традиції іконографічний тип Мадонни Милосердя, що набув поширення в українському ікономалярстві доби бароко й отримав назву «козацьких Покров» [12, с. 66]. Композиційно-іконографічною особливістю українських ікон на склі є зображення масштабної Богородиці, яка огортає своїм плащем-мафорієм маленькі фігурки святих (Миколая, апостолів Петра та ще двох святих). У горішніх кутах відтворено постаті двох ангелів у молитовних поставах. З-поміж інших творів такої іконографії зразок з МЕХП вирізняється особливим багатством декоративного вирішення — густо завітчанам на золотому тлі мафорієм Богородиці, активним застосуванням білих штрихів-висвітлювань, нанесених на локальні колірні площини шат, німбів і тла.

Агіографічний цикл у збірці ікон на склі МЕХП численно представлений образами Юрія Змієборця, святого Миколая (Іл. 4), пророка Іллі, а також Івана Хрестителя (у дитячому віці), великомучениці Варвари, Трьох Святителів (по два та більше примірників). Поодинокими зразками у музейній колекції є образи Івана Богослова (як пристоячого коло Розп'яття), апостолів Петра і Павла, Івана Непомука. Зображення святих відтворювали здебільшого в однофігурних іконах, дещо рідше — як дво- і трифігурні, а також у різносюжетних (багатосюжетних) композиціях, у яких на одній площині поєднано декілька окремих образів і сцен. Фронтальні одноосібні зображення святих Миколая, Івана Непомука, нерідко доповнювали у горішній частині парними, симетрично розміщеними фігурками адо-

Іл. 4. Ікона на склі «Святий Миколай». Друга пол. ХІХ ст. Покуття — Гуцульщина. МЕХП. ЕП 42646. Світлина А. Кісяруючих ангелів (ЕП 42646, ЕП 42633). На відміну від більшості фронтальних статичних образів святих досить динамічно сприймається в іконі на склі велична постать святого Юрія верхи на коні, що пронизує списом змія (ЕП 42616). Апостоли Петро й Павло, як і в народній гравюрі із Плазова⁵, представлені на тлі церкви з трьома банями, із відповідними атрибутами в руках — книгою, ключами та мечем (ЕП 42625).

Зображення пророка Іллі у момент їзди вогненною колісницею по небу — одна з найбільш поширених сюжетних композицій гуцульсько-покутських ікон на склі. У збірці музею така іконографія інколи складає нижній ярус різносюжетної ікони (ЕП 42640, ЕП 42641), а також становить центральне зображення у складній багатофігурній композиції, де на одній площині з масштабно виділеним епізодом вогненної їзди пророка зображено Богородицю Одигітрію, Ісуса Христа й Івана Хрестителя (у дитячому віці) та святого Миколая (ЕП 42639). До багатосюжетних творів також слід залучити вже згадані

⁵ «Святи апостоли Петро і Павло». Перша половина ХІХ ст. Плазів. Дереворіз. Аркуш з видання: «TeKa drzeworytów ludowych dawnych zebranych i wydanych przez Zygmunta Łazarskiego. — Warszawa : Nakład drukarni Wł. Łazarskiego, 1921». Зі збірки Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника (IV И-215.701).

Іл. 5. Ікона на склі «Страшний Суд». Друга пол. XIX ст. Покуття — Гуцульщина. Зі с. Білоберізка Верховинського р-ну Івано-Франківської обл. МЕХП. ЕП 42624. Світлина А. Кіся

Іл. 6. Німчик Петро. Ікона на склі «Свята Варвара, Богородиця Годувальниця». Остання чверть XIX ст., м. Богородчани Івано-Франківської обл. МЕХП. ЕП 42613. Світлина А. Кіся

тридільні ікони з Розп'яттям посередині. У збірці МЕХП є два датовані образи на склі такого плану: «Юрій Змієборець, Розп'яття, Богородиця Одигітрія» 1867 р. (ЕП 42 671) та «Юрій Змієборець, Розп'яття, Іван Богослов, Богородиця Одигітрія» 1875 р. (ЕП 42651). Ікони різняться стилістично: характером малюнка та декору, колоритом, палеографічними особливостями написів [14, с. 187—190]. На прикладі цих творів (а також датованих у межах 1851—1875 рр. експонатів з інших музейних колек-

цій) можемо прослідкувати стійке збереження такої (тридільної) композиційно-іконографічної схеми впродовж тривалого часу та умовно окреслити період найбільш інтенсивного розвитку ікони на склі у гуцульсько-покутському ареалі.

У збірці МЕХП представлені деякі сюжетні сцени. Композиція ікони «Притча про багатія та убогого Лазаря» у вертикальному форматі поділена на три горизонтальні яруси. У верхньому зображено зменшені постаті музикантів, що розважають грою на музичних інструментах багатія та його гостей. Масштабно збільшений середній ярус займає сцена бенкету в домі багатого з п'яти фігур, яка не позбавлена цікавих побутових подробиць (розкішний одяг бенкетуючих, що говорить про їх соціальний стан; стіл, заставлений наїдками й напоями, як свідчення достатку). У нижньому ярусі антитезою до сцени бенкету звучить самотня постать лежачого Лазаря з узагальнено потрактованими зображеннями собак, що приносять убогому крихти з панського столу.

Порівняно з розгорнутою іконографічною схемою в іконопису, тема «Страшний Суд» у малюванні на склі подається у децю скороченій редакції, з масштабно виділеними постатями Ісуса Христа, Бога Отця, Богородиці, Івана Предтечі й архангела Михаїла, децю меншими образами архангелів й херувимів та мініатюрними фігурками грішників у пеклі (Іл. 5).

Збірка МЕХП також володіє двома цінними іконами на склі, які, судячи з їх стилістики, очевидно, належать авторству відомого майстра Петра Німчика з Богородчан (Івано-Франківської обл.) Це двосюжетна ікона «Св. Варвара; Богородиця Годувальниця» (ЕП 42613) й ікона «Три Святителі» (ЕП 42638). Образ Богородиці Годувальниці відтворений на одній площині скла з образом святої Варвари (Іл. 6). Такий композиційний прийом не має аналогів в інших творах малярства на склі. На відміну від більшості усталених фронтально-статичних, монументальних образів Годувальниці у короні, з-під якої спадають довгі, прикрашені орнаментом кінці головного убору, що нагадує перемітку [13, іл. 20, 24; с. 54, 58], пресвята Діва Марія на іконі богородчанського майстра — простоволоса, з характерним поворотом і нахилом постаті та виразним типом обличчя, позначеним впливами ре-

альних, життєвих спостережень митця. Порівняно з творами з інших збірок, постать Богородиці вирізняється динамічністю й експресивністю вирішення. Свята Варвара на цій іконі постає в образі розкішно зодягненої миловидної дівчини в короні, з вінком із квітів на голові. В іншій іконі, що має видовжений по горизонталі формат, ієратичні постаті Трьох Святителів об'єднані композиційною ритмікою; привертають увагу вигадливо орнаментовані по краях німби та великі декоративні елементи на тлі. Образи святих на іконах Петра Німчика вирізняються характерними типами ликів з великими очима й побільшеними темними зіницями, масштабно виділеними квітковими мотивами, що нагадують тюльпани чи лілії, характером декоративного членування форм масивними хвилястими лініями, нанесеними темним, майже чорним кольором за допомогою пензля. Підтвердженням авторства цих двох ікон є також їх своєрідний колорит. Зокрема, син майстра, Кароль Німчик, у своїх спогадах детально описував колірну гаму творів батька, що базувалася на поєднанні червоного й ультрамарину, а також згадував про використання білого тла [16], що не було характерним для творів інших майстрів гуцульсько-покутського регіону. Цінні роботи богородчанського майстра потребують реставрації, оскільки містять значні втрати білої фарби на ликах святих і на тлі, потьмяніння позолоти, а також помітні тріщини крихкої скляної основи.

Підсумовуючи, слід зазначити, що збірка українських ікон на склі ХІХ ст. у фондах Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України є одним з найбільших та найбагатших (в плані іконографії та стилістики) зібрань цього виду мистецтва. Колекція досить повно і різнобічно висвітлює пласт гуцульсько-покутської ікони на склі. У ній представлені також зарубіжні твори (словацькі, польські, румунські), що дозволяє розглядати українське малярство на склі ХІХ ст. у контексті європейської мистецької традиції. Цінність колекції іконопису на склі МЕХП збільшує наявність датованих зразків, а також володіння двома творами авторства богородчанського майстра П. Німчика. Розглянута збірка гідно представляє самобутню галузь українського народного малярства ХІХ ст. — ікону на склі, інтерес до якої невпинно зростає.

1. Гоберман Д.Н. Искусство гуцулов / Д.Н. Гоберман. — Москва : Советский художник, 1980. — 51, [8] с., 75 л. : ил.
2. Горпинич В.О. Словник географічних назв України (топоніми та відтопонімічні прикметники). Близько 25000 слів / В.О. Горпинич. — Київ : Довіра, 2001.
3. Державний музей етнографії та художнього промислу АН УРСР: Альбом / авт. вст. статті Ю.Г. Гошко. — Київ : Мистецтво, 1976. — 131 с. : іл.
4. Жолтовський П.М. Соціальні теми в народному мистецтві ХVІІІ—ХІХ ст. / П.М. Жолтовський // Матеріали з етнографії та художнього промислу. — Київ, 1954. — Вип. 1. — С. 65—66.
5. Кульчицька О. Про народне малювання на склі / О. Кульчицька // Матеріали з етнографії та художнього промислу. — Київ, 1957. — Вип. 3. — С. 172—176.
6. Народна ікона на склі. Альбом / упоряд. О. Романів-Тріска. — Львів : Інститут колекціонерства українських мистецьких пам'яток при НТШ, 2008. — 368 с. : іл.
7. Павлюк С. Скарби Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України / С.П. Павлюк, Р.П. Чмелик. — Львів : Національна академія наук України ; Інститут народознавства НАН України, 2005. — 228 с. : іл.
8. Ріпко О. Життя без початку і кінця / О. Ріпко // Наука і культура: Україна: Щорічник. — Київ, 1987. — Вип. 21. — С. 422—431.
9. Рожанківський В.Ф. Українське художнє скло / В.Ф. Рожанківський. — Київ : АН УРСР, 1959. — 152 с.
10. Скоропадава Г. Українська ікона на склі у збірці Музею етнографії та художнього промислу / Г. Скоропадава // Історія релігій в Україні. Науковий щорічник. 2007 р. — Львів : Логос, 2007. — Кн. II. — С. 616—623.
11. Скоропадава Г. Українське малярство на склі: історія і сьогодення / Г. Скоропадава // Народознавчі Зошити. — 2004. — № 3—4. — С. 445—458.
12. Степовик Д.В. Історія української ікони Х—ХХ століть. Видання друге / Д.В. Степовик. — Київ : Либідь, 2004. — 442 с. : іл.
13. Українські колекціонери. Іван Гречко / упоряд. Тарас Лозинський ; автори статей: Ігор Калинець, Олег Сидор, Роман Яців, Роман Чмелик, Кость Чавага. — Львів ; Київ : Інститут колекціонерства українських мистецьких пам'яток при НТШ ; Оранта, 2006. — 272 с. : іл.
14. Шпак О. Датовані ікони на склі у збірці Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України / О. Шпак // Апологет: Богословський збірник Львівської Духовної Академії УПЦКП: Матеріали I Міжнародної наукової конференції «Християнська сакральна традиція: віра, духовність, мистецтво», м. Львів, 23—24 листопада 2009 р. — Львів, 2009. — С. 187—190.
15. Шпак О. Українська народна гравюра ХVІІ—ХІХ століть / О. Шпак. — Львів : Національна академія наук

України ; Інститут народознавства НАН України, 2006. — 224 с. : іл.

16. Niemczyk K. Szlakiem sztuki ludowej / K. Niemczyk // Kurier Stanisławowski. — 1932. — № 727, 729, 731.
17. Pišútová I. Maľovaný sen: Slovenská ľudová maľba na skle v 20 storočí / I. Pišútová. — Bratislava : Palas, 1978. — 88 s.

Oksana Shpak

UKRAINIAN ICONS ON THE GLASS
IN THE COLLECTION OF THE MUSEUM
OF ETHNOGRAPHY AND HISTORIC ARTIFACT
OF THE INSTITUTE OF ETHNOLOGY
OF NAS OF UKRAINE

General characteristic and iconographic analysis of Western Ukrainian icons on the glass of XIX century from the stock collection of the Museum of ethnography and historic artifact of the Institute of ethnology of NAS of Ukraine are presented in the publication. It is accentuated on art and iconographic value of these works of art.

Keywords: Museum of ethnography and historic artifact of the Institute of ethnology of NAS of Ukraine, icon on the glass, iconography.

Oksana Shpak

УКРАИНСКИЕ ИКОНЫ НА СТЕКЛЕ
В СОБРАНИИ МУЗЕЯ ЭТНОГРАФИИ
И ХУДОЖЕСТВЕННОГО ПРОМЫСЛА
ИНСТИТУТА НАРОДОВЕДЕНИЯ
НАН УКРАИНЫ

В публикации подана общая характеристика и иконографический анализ западноукраинских икон на стекле XIX века из фондового собрания Музея этнографии и художественного промысла Института народоведения НАН Украины. Акцент сделан на искусствоведческой и иконографической ценности произведений.

Ключевые слова: Музея этнографии и художественного промысла Института народоведения НАН Украины, икона на стекле, иконография.